



Adam Tittinger

Inkubatory przedsiębiorczości - nowe zastosowania



Idea inkubatorów nie jest nowa. W krajach Unii Europejskiej stosowane są one z powodzeniem już od wczesnych lat siedemdziesiątych, jako skuteczny element systemu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.¹

Można rozróżnić kilka typów inkubatorów. Najpopularniejszym typem inkubatora jest instytucja o charakterze warsztatowym. Inkubator taki przeznaczony jest dla osób fizycznych oraz małych przedsiębiorstw rozpoczynających działalność gospodarczą. W tym celu przygotowany zostaje najczęściej budynek posiadający wiele niedużych pomieszczeń o podstawowym standardzie wyposażenia, co umożliwia łatwe przystosowanie ich do różnych rodzajów działalności produkcyjnej lub usługowej. W takim przypadku inkubator jako instytucja wspierająca przedsiębiorców świadczy usługi polegające na oddaniu do dyspozycji wspólnego, dostępnego dla wszystkich pracujących, wewnątrz inkubatora firm, wyposażenia oraz udostępnieniu powierzchni na której realizowane są operacje produkcyjne czy też działania usługowe.

Innym niezwykle ciekawym zastosowaniem inkubatora są centra innowacyjno-wdrożeniowe. Obiekty takie przeznaczone są w pierwszym rzędzie dla wynalazców lub przedsiębiorców, którzy pragną wdrażać nowe i innowacyjne pomysły technologiczne lub produkcyjne. Wówczas inkubator powinien być wyposażony w odpowiednią liczbę małych, ale bardzo dobrze wyposażonych pomieszczeń, które umożliwią prace przedsiębiorstw nastawionych na innowacyjne wdrożenia. Nieodłączną częścią działalności inkubatora w takiej jego roli będzie zatem także doradztwo patentowe, skierowane do tych wynalazców lub przedsiębiorców, którzy opracują nowe technologie czy też produkty. Inkubator musi również zapewnić dostęp

do bazy laboratoryjnej, umożliwiającej przedsiębiorcom i wynalazcom badania i rozwój w wybranym przez siebie zakresie. Laboratoria takie będą oczywiście użytkowane wspólnie przez wszystkie podmioty działające wewnątrz takiego centrum innowacyjno-wdrożeniowego.

Dość specyficzną formą inkubatora są warsztaty rzemiosła artystycznego. Jest to taki rodzaj inkubatora, który skierowany jest do stosunkowo wąskiej grupy zainteresowanych. Bardzo często inkubator taki będzie niezwykle istotną rolę w rozwoju lub niejednokrotnie odnowie tradycyjnego produktu lokalnego. Z takiej formy wsparcia działalności rzemieślniczej korzystać będą zatem artyści ludowi lub przedstawiciele ginących już umiejętności rękodzielniczych. Wyposażenie takiej placówki powinno składać się zatem z dobrze oświetlonych oraz stosunkowo wysokich pomieszczeń przeznaczonych do pracy. Usługi świadczone dla artystów rzemieślników będą koncentrowały się na promocji ich produktów, wspomaganii sprzedaży i dotarciu do odpowiednich kanałów dystrybucji oraz przede wszystkim wspólnych działań marketingowych wspierających rzemiosło artystyczne.

Zupełnie inną specyfikę posiada inkubator przeznaczony dla przetwórstwa rolno-spożywczego; Jego potencjalną klientelą będą firmy rozpoczynające przetwórstwo towarów rolno-spożywczych lub też rolnicy, którzy pragną wzbogacić swoją działalność o przetwórstwo celem podniesienia wartości dodanej produktów rolnych albo jako alternatywne źródło dochodów gospodarstwa rolnego. Wyposażenie takiego obiektu musi spełniać wysokie wymagania w zakresie warunków higienicznych, zgodne z normami obowiązującymi w produkcji spożywczej. Będą to najczęściej duże pomieszczenia zlokalizowane na parterze budynku. Usługi świadczone w takim wypadku przez

¹ Innovation Management, wyd. Komisji Europejskiej, Madryt 1999.

inkubator będą obejmować dostęp do kuchni umożliwiającej testowanie produktów. Inkubator musi również udostępniać wyposażenie, takie jak lodówki, chłodziarki i zamrażarki. Ważny element usług inkubatora to również laboratorium spożywcze, obsługiwane przez wykwalifikowanych technologów żywności.

W końcu można również przewidzieć dodatkową funkcję inkubatora działającego jako centrum przedsiębiorczości przeznaczone dla młodzieży. Młodzież będzie tam miała możliwość skorzystania z pomieszczeń umożliwiających rozpoczęcie stosunkowo prostych form działalności gospodarczej. Grupie młodzieżowej inkubator będzie świadczył usługi doradztwa

kalnego. Dobrym przykładem będzie tu inkubator działający od 1994 roku w Biłgoraju. Prowadzony on jest przez Biłgorajską Agencję Rozwoju Regionalnego i służy wspieraniu pracy nakładczej. Klientelę inkubatora stanowią bezrobotne pracownice zlikwidowanych zakładów odzieżowych. Inkubator stworzył stanowiska pracy dla szwaczek. Kierownictwo inkubatora sprawowane jest przez osoby mający doświadczenia w pracy w przemyśle odzieżowym. Interesującym rozwiązaniem jest to, że podobnie jak w przypadku normalnej pracy nakładczej, inkubator ma charakter rozproszony, czyli nie dysponuje oddzielnym budynkiem. Natomiast chałupniczki zatrudnione w inkubatorze

otrzymały do dyspozycji maszyny zakupione przez BARR. Inkubator świadczy również usługi jak zaopatrzenie w materiał oraz transportowe, za pomocą samochodu dostawczego będącego własnością inkubatora. Prowadzi również pośrednictwo w zakresie sprzedaży, promocji i reklamy usług chałupniczych. W ramach działalności inkubatora prowadzone są też szkolenia z zakresu przedsiębiorczości oraz świadczone usługi doradcze. Organizacja inkubatora umożliwia także poręczenie dla chałupniczek na wypadek, gdyby któraś z nich zdecydowała się na zaciągnięcie kredytu bankowego. Kierownictwo inkubatora wspiera tworzenie sieci kooperacji i dystrybucji wśród miejscowych prywatnych zakładów odzieżowych.

Warto jednak przy tej okazji spojrzeć na niektóre rozwiązania zagraniczne. Inkubatory są bowiem także bardzo popularne w Stanach Zjednoczonych. W ostatnim okresie jedynie w branży technologii informacyjnych uruchomiono ponad czterysta inkubatorów. Do bardziej znanych należy rozbudowana sieć tzw. inkubatorów rejonu Pacyfiku (Pacific Incubation Network)³ Zupełnie nowym



Siedziba Biłgorajskiej Agencji Rozwoju Regionalnego

wspierającego zarządzanie własnym przedsiębiorstwem. Prowadzone powinny być również szkolenia z zakresu przedsiębiorczości oraz ewentualnie, w razie konieczności działalność społeczno-wychowawczą².

Również i na naszym terenie inkubatory znalazły swoje miejsce w procesie stymulowania rozwoju lo-

² Zasiadły K., Inkubator Przedsiębiorczości, Katowice 1996.

³ Davidson A., "Añ incubator for foreign companies hoping to hatch in the USA", Strategy & Leadership. 30.01.2002.

pomysłem wartym omówienia jest Międzynarodowy Inkubator Biznesu (International Business Incubator), działający w Dolinie Krzemowej w stanie Kalifornia. Jego misją jest wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez wspomaganie zagranicznych przedsiębiorców, którzy pragną uruchomić działalność gospodarczą w rejonie San Jose. Pomoc inkubatora umożliwi szybszy rozwój przedsiębiorstw zagranicznych na tym terenie.

Inkubator dla przedsiębiorstw zagranicznych w Dolinie Krzemowej można śmiało nazwać rozwiązaniem unikalnym. Działające w ramach inkubatora firmy miały już bowiem doświadczenia w zakresie zbytu swoich produktów na rodzimych rynkach. Zadaniem inkubatora jest więc ułatwienie uruchomienia działalności tych firm na terenie USA jak również nawiązanie kontaktu z miejscowymi specjalistami, przedsiębiorstwami i instytucjami otoczenia biznesu. Inkubator z zasady nie przyjmuje przedsiębiorstw, które nie posiadają udokumentowanej działalności w swoich rodzinnych krajach, i tak przykładowo, specjaliści z inkubatora najwyżej oceniają przygotowanie firm z krajów skandynawskich. Inkubator zasłynął również jako instytucja, która wprowadziła na rynek amerykański pierwsze chińskie przedsiębiorstwa. Instytucja działa jako organizacja nie dla zysku (non-profit) i założona została przez władze miasta i Agencję Rozwoju San Jose.

Jednym z ciekawych doświadczeń inkubatora jest obserwacja dokonana w oparciu o działalność wielu firm, że podstawowym błędem przedsiębiorców wprowadzających swoje firmy na rynki zagraniczne jest założenie, iż warunki działania są tam identyczne jak w ich własnym kraju. Podobnie błędne okazuje się przekonanie, że proces decyzyjny można w całości prowadzić z zagranicy, bez osobistego zapoznania się z otoczeniem miejscowym. Przedsiębiorstwa zagraniczne również często bezpodstawnie uważają że nie napotkają na rynku amerykańskim prawdziwej konkurencji.

Inkubator firm zagranicznych w Dolinie Krzemowej działa na normalnych zasadach, zapewnia umeblowane pomieszczenia, sprzęt i urządzenia, które firmy wspólnie eksploatują oraz zapewnia fachowe doradztwo i pośrednictwo. Ważnym zadaniem inkuba-

tora jest oczywiście pośrednictwo w kontaktach pomiędzy klientami i kooperantami. Jak podkreśla kierownictwo inkubatora⁴, kluczem do sukcesu przedsięwzięcia jest właściwy dobór misji i celów strategicznych inkubatora w porozumieniu z donatorami i władzami lokalnymi.

Opisane powyżej doświadczenie amerykańskie może być bardzo ciekawą wskazówką dla polskich samorządów i agencji rozwoju regionalnego. Mimo, że Dolina Krzemowa uważana jest za centrum rozwoju przedsiębiorczości, to jednak władze lokalne troszczą się o dopływ nowych firm i inwestycji zagranicznych, dających nowe miejsca pracy. Być może warto pomyśleć o takich rozwiązaniach w regionach słabych strukturalnie. Region zamojski, który cierpi na chroniczny brak napływu nowych inwestorów, mógłby w ten sposób skutecznie zachęcać małe i średnie przedsiębiorstwa, na przykład z Niemiec, do wyboru lokalizacji w tym rejonie. Inkubator taki mógłby również skutecznie zrównoważyć niedogodności płynące z peryferyjnego położenia regionu, co zmniejsza jego atrakcyjność dla inwestorów zagranicznych. W ostateczności liczą się miejsca pracy i rozwój regionalny. Lepiej poświęcić środki publiczne na utworzenie inkubatora niż wydawać je później na zasiłki dla bezrobotnych.



Fot. Jerzy Cabaj

⁴ Davidson A., "An incubator for foreign companies hoping to hatch in the USA", Strategy & Leadership, 30.01.2002.